

JOSEP ALFARAS PRAT
I L'ARRIBADA DE
L'ELECTRICITAT A SANT
CELONI EL 1909

JOSEP M. ABRIL LÓPEZ

SANT CELONI CAP A L'ANY 1900¹

L'any 1900 Sant Celoni tenia només 2.568 habitants. El nucli urbà estava format per 658 cases i n'hi havia 44 més de disperses pel terme, el qual encara no incloïa Montnegre i Olzinelles, agregats al municipi el 1927. Fins al segle XIX, l'eix viari de la vila era el carrer Major, a l'entorn del qual es va formar el poble. La construcció el 1860 de l'estació i la via del ferrocarril de Barcelona a Girona va impulsar el creixement del nucli urbà cap a aquesta zona i el desenvolupament de la carretera Vella, que es va urbanitzar a partir d'aleshores. Als inicis del segle XX una tartana anava diàriament a Vallgorguina i Arenys de Mar, que era el cap del partit judicial. El poble tenia tres hostals i destacament de Guàrdia Civil i de carrabiners. D'escoles públiques, n'hi havia una de nens i una de nenes; i de privades, dues de femenines (col·legi de les germanes Teresianes i can Briera) i una de masculina, antecendent del Col·legi La Salle. El mercat es feia cada dimecres i se celebraven fires per Sant Antoni Abat (17 de gener) i Sant Antoni de Pàdua (13 de juny). Aleshores la il·luminació pública era de gas acetilè.

L'arribada del ferrocarril va afavorir la implantació de les primeres indústries a finals del segle XIX i, especialment, a principis del següent. Cap a l'any 1900 hi havia catorze tallers dedicats a la producció de taps de suro; cinc fàbriques de teixits de cotó; dues, de gasoses; una serradora de fusta; una fàbrica de cartró (el molí paperer) i, una altra, de ciment. Aquestes indústries tèxtils encara tenien telers manuals, però van anar desapareixent els primers anys del segle XX com a conseqüència de la introducció dels telers mecànics moguts amb vapor. Pels volts de 1907 es va construir una fàbrica nova i gran, can Gramunt, al costat de la Tordera, per poder aprofitar l'aigua per obtenir

1. Aquest article és la versió ampliada del que es va publicar, amb el mateix títol, al programa de les Festes de Sant Martí de Sant Celoni, el novembre de 2009, amb motiu del centenari de l'arribada de l'energia elèctrica a la vila.

vapor i accionar els telers mecànics. Coneguda com el Vapor, darrerament havia estat la fàbrica de can Pàmies. Els molins per triturar el ciment procedent de Campins també funcionaven amb vapor i estaven on ara hi ha el magatzem de materials de la construcció de cal Sagristà, a prop de l'estació del tren. La serradora de Llorenç Terrats era moguda per gas el 1912, i les fàbriques de taps, la indústria principal, eren totalment manuals. El molí paperer funcionava amb la força hidràulica tradicional.

L'ENLLUMENAT ABANS DE L'ELECTRICITAT

Antigament l'enllumenat dels carrers del poble era amb fanals d'oli i, més endavant, amb petroli. A començament del segle XX els carrers i les cases s'il·luminaven amb gas acetilè, amb els populars llums de carbur. Les famílies més benestants es feien l'acetilè amb un gasòmetre, però també hi havia una empresa que el produïa i en feia la distribució. El 22 de juny de 1901 es va donar la concessió per a l'enllumenat de la vila a Carles Soujol Pons, de Barcelona, el qual va instal·lar 65 fanals de gas acetilè al poble. El Gas, la fàbrica de Soujol i Companyia, estava a la cantonada del carrer de Santa Fe amb el de Torras i Bages, però la instal·lació va acabar amb una desgràcia pels volts de 1909: hi va haver una fuga fortuïta que va omplir de gas les clavegueres i es va produir una explosió que va rebentar les canonades i les voreres en molts indrets, causant, fins i tot, una mort. Per això, l'octubre de 1909 l'Ajuntament va rescindir el contracte amb Soujol. Aleshores ja s'estava preparant la introducció de l'energia elèctrica.

1909, L'ELECTRICITAT ARRIBA A SANT CELONI

La primera empresa celonina productora d'electricitat va ser l'Elèctrica i es va inaugurar el 8 de setembre de 1909. Bastida per Josep Alfaras Prat, la fàbrica estava a nom de la seva mare, Magdalena Prat, vídua de Josep Alfaras Planas. Per produir l'energia elèctrica s'aprofitava el Molí de les Planes, conegut antigament com a molí Montblanc, situat al peu de camí de Bocs. Aleshores el molí es va transformar en la Central -i més modernament en la fàbrica Barisintex-. Allà s'hi va muntar una turbina hidràulica de 60 cavalls, que funcionava amb la pressió de l'aigua canalitzada de la Tordera. També s'hi van instal·lar un motor de gas pobre d'un sol cilindre de 100 cavalls, alimentat amb carbó antracita, i dos alternadors. La corrent produïda arribava al poble fins a dos transformadors que s'encarregaven de reduir la tensió a 200 volts per a la força motriu i a 150 volts per a l'enllumenat. Per als amants de la tècnica, és bo de reproduir el text de Miquel Grivé en el qual explica el funcionament de la Central: la turbina hidràulica i el motor de gas pobre estaven "acoplados a una transmisión que

giraba a 750 voltios por minuto y teniendo en cada extremo un alternador de 100 K.V.A., y otro de 60 K.V.A., trabajando a la tensión de 3.000 voltios, y conducida la corriente por mediación de una línea trifásica de una longitud de 1.500 metros que era recibida por dos transformadores de 50 K.V.A. cada uno, reducían la tensión de los 3.000 voltios a 200 voltios para la fuerza motriz y a 150 voltios para el alumbrado". Per a dur a terme la costosa inversió, la família Alfara va haver de vendre les propietats que tenia a Fogars de Montclús -can Pla i Santa Fe- a Ramon de Montaner, comte de la Vall de Canet.

En vista dels avantatges de la nova energia, l'Ajuntament va acordar d'establir l'enllumenat públic elèctric i fer el contracte amb Magdalena Prat Moretó el 7 de desembre de 1910. Els empresaris lampistes Eduard Domènech Morlà i Josep Torras Gené, d'altra banda, es van encarregar de fer la instal·lació elèctrica pel poble. Sant Celoni no era pas el primer poble del Vallès Oriental en incorporar l'energia elèctrica, el municipi veí de Santa Maria de Palautordera ja en tenia des de 1905. A Granollers i Cardedeu, en canvi, hi va arribar més tard, el 1913 i 1914, respectivament. A la zona selvatana també s'havien avançat i, des de finals del segle XIX, Hostalric (1895) i Arbúcies (1897) disposaven d'electricitat.

El 1911 la fàbrica de l'Elèctrica produïa 33 quilovats hora destinats a enllumenat i, 32, per a força motriu. El 1912 es van ampliar a 45 i 36 respectivament, i, el 1914, a 50 i 47 quilovats hora. Els celonins van optar ràpidament per la nova energia, però el canvi va afavorir especialment les indústries, que van introduir tot seguit les màquines elèctriques. L'electricitat va propiciar la instal·lació de noves fàbriques, especialment tèxtils, en els anys vint i trenta. Gràcies a la nova energia ja no estaven condicionades per la proximitat de l'aigua per a la

Núm. _____
Vol. 2. (1115)

AYUNTAMIENTO

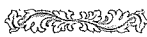
DE

San Celoni

AÑO DE 1909

Expediente de permiso a Doña Magdalena Prat Morató, Vda. de Alfara para la instalacion y suministro del fluido electrico en esta villa.

Principia en 30 de Noviembre de 1909
Termina en 21 de Diciembre de 1910
Consta de 27 folios

BARCELONA

Imprenta de LA CASA DE LOS SECRETARIOS de Bazar Hermanos y Comp.
(CALLE DE CALZADA, 4, 1.ª. - BARCELONA: Esquilache, 11 (enfrente Iglesia))

Expedient del permís concedit a Magdalena Prat, vídua d'Alfara, per a la instal·lació i subministrament de fluid elèctric a la vila el 1909.

LA TÈRMICA ARXIU MUNICIPAL DE SANT CELONI

LA ELÉCTRICA			San Celoni 30 de Diciembre de 1914		
Magdalena Prat			Vda. de Alfaras		
X			S. D. Ayuntamiento de Celoni Debe:		
Mes	Día	Descripción	Pagos	Paga	Co.
Jul	16	Por la colocación del nuevo tubo y labrado de gloria en las casas de los señores	2.50		
ago	24	Por 6 lamparas de alumbrado	1.50		
Sept	3	Por reparar los muros al tubalero y poner una lampara	5.70		
Oct	25	Por una lampara de alumbrado	2.50		
Nov	27	Por una lampara de alumbrado	2.50		
Dic	15	Por material y trabajo de instalar cuatro luces con los cables de tubo	3.50		
		Reparación de la casa el Tubalero	5.00		
		Por 10 lamparas de alumbrado	1.20		
		Por 10 lamparas de alumbrado	3.00		
		Total	99.10		

Factura de La Eléctrica per algunes despeses de l'Ajuntament entre els mesos d'abril i desembre de 1914.

préstecs i endeutaments- fins que pels volts de 1913 es van fer tractes amb l'Energia Elèctrica de Catalunya SA per comprar regularment l'energia que mancava. Finalment, el 1920, dos anys després de la mort dels seus fills Josep i Miquel Alfaras, Magdalena Prat va vendre l'empresa celonina a Energia Elèctrica de Catalunya SA, la qual, des d'aleshores, es va fer càrrec del subministrament d'electricitat al poble. La transacció es va dur a terme el 4 de desembre de 1920, segons la notificació que Energia Elèctrica de Catalunya va enviar a l'Ajuntament de Sant Celoni, llegida al Ple del 3 de març de 1921, i en la qual s'explicava "que dicha Sociedad ha adquirido el negocio de distribución de corriente eléctrica que explotava en esta población Doña Magdalena Prat, Vda. de Alfaras". Magdalena Prat va morir al cap de pocs anys, el 1924.

UNA NOVA FÀBRICA D'ELECTRICITAT: ELÈCTRICA MONTSENY SA

Entre 1912 i 1914 Ramon Montaner i Vila, comte de la Vall de Canet, el mateix que havia adquirit les propietats dels Alfaras al Montseny, va edificar

producció del vapor que havia d'accionar la maquinària. Són d'aquesta època can Palà (1923), la renovació de can Bes (1925), can Cardona (1931) i can Pàmies (1933).

Com comenta Josep M. Alfaras Castañeda a "Sant Celoni, l'electricitat, la llum i altres coses", per a la família hauria anat bé que l'èxit de la iniciativa "hagués estat més moderat", però "la demanda d'electricitat era massiva: carrers, cases particulars, indústries... I si de bell antuvi les instal·lacions donaven l'abast per a satisfer la demanda, el poble es va anar engrescant, i a més de la progressiva electrificació de les indústries existents en van sorgir de noves...". L'energia que produïa la Central aviat va ser insuficient per satisfer les demandes i es van haver de fer noves inversions i ampliacions -amb els conseqüents

ARXIU D'IMATGES DE SANT CELONI

Interior de la Tèrmica, de l'empresa Elèctrica Montseny SA, pels volts de 1928, amb el motor d'explosió procedent d'un submarí que accionava la turbina. D'esquerra a dreta, el primer i el tercer són Miquel Xifra Privat i Ramon Vila Buget.

un hotel de luxe a Santa Fe i també hi va construir un embassament a sota, l'Estanyol, per produir electricitat. Aquesta iniciativa va ser l'origen de la societat Elèctrica Montseny SA, empresa que es va constituir cap a mitjan anys vint promoguda per Ricard de Capmany i Roura, gendre del comte de la Vall de Canet.

Elèctrica Montseny SA distribuïa corrent elèctric a Sant Celoni i, posteriorment, a Canet. Aprofitava els recursos naturals de la comarca, com el curs d'aigua de la riera de Gualba, regulat amb els embassaments esglaonats de la vall de Santa Fe, per produir energia hidroelèctrica. Des de les centrals de Gualba hi havia una línia de 6000 volts que arribava a Viladrau, segons Joan Carles Alayo, i una altra que anava a Sant Celoni i, des d'allà, fins a Arenys de Mar i la costa amb 25.000 volts. Cap al 1925 també es va bastir una central tèrmica per produir energia i un transformador al carrer de Campins de

Sant Celoni, a l'edifici conegut com la Tèrmica, on actualment hi ha l'Arxiu Municipal. A l'interior hi havia un motor d'explosió procedent d'un submarí que funcionava amb gasoil i accionava una turbina que generava energia elèctrica. La seva producció era de 450 quilovats hora. Entre els directius de la companyia hi havia Ricard de Capmany, gendre del comte de la Vall de Canet; Josep Puig Vernis, gerent, i el constructor celoní Josep Sibina Monrabà, conegut com en Finet.

La implantació de la nova societat va acabar amb el monopoli d'Energia Elèctrica de Catalunya SA, que generava molts abusos i queixes. La competència entre les dues empreses elèctriques també va provocar un abaratiment substancial de les tarifes. Elèctrica Montseny va arribar a facturar el quilovat hora a 30 cèntims, i Energia Elèctrica de Catalunya, a 10. Aleshores moltes cases van contractar el subministrament a les dues empreses amb l'objectiu d'aprofitar el preu tan baix de la gran i per mantenir a la nova, que era la causa de la reducció dels preus. Elèctrica Montseny va regalar els primers anys l'enllumenat públic de la vila, i el 1929 se li va adjudicar el servei. El pagament de l'enllumenat de 1931 és la darrera notícia de l'empresa, que va acabar absorbida per Energia Elèctrica de Catalunya SA mitjançant d'adquisició d'accions. Així aquesta darrera va recuperar el monopoli elèctric a Sant Celoni.

JOSEP ALFARAS PRAT, IMPULSOR DE LA MODERNITZACIÓ DE LA VILA

Josep Alfaras Prat va néixer el 10 de desembre de 1881 a can Montblanc, al carrer Major de Sant Celoni, on ara hi ha la botiga de queviures de ca l'Arenas, i va morir als 37 anys, el 29 d'octubre de 1918, a causa de la greu epidèmia de grip que hi va haver aquell any. Aleshores la família ja vivia a ca l'Alfaras, la casa del carrer de Sant Josep que també es coneix com can Riera. Josep Alfaras Prat era fill d'una família benestant, amb moltes propietats a la contrada. El seu pare, el metge Josep Alfaras Planas, va ser alcalde de la vila durant dotze anys, entre 1881 i 1892. En el seu mandat va propiciar l'establiment del col·legi de les germanes Teresianes, dedicades a l'ensenyament femení al poble des de 1885. També va ser diputat provincial durant quatre anys, des de 1892 a 1895, època en la qual va recepcionar definitivament la tercera secció, ja acabada, de la carretera de Sant Celoni a Caldes de Montbui (1893) i el 1895, com a delegat de la Junta de carreteres de la Diputació Provincial de Barcelona, va presidir la subhasta de les obres que faltaven per construir del camí veïnal de Sant Celoni a Gualba. El 1881 va afavorir la cessió gratuïta, per part dels copropietaris dels emprius del Montseny -entre els quals s'hi comptava ell com a capdavanter-, d'un terreny al cim de la muntanya per tal que l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques hi edificués l'observatori

meteorològic que pretenia fer, però que no va esdevenir realitat fins al 1932. Josep Alfaras Planas estava casat amb Magdalena Prat Moretó i va morir el 18 d'agost de 1903.

Josép Alfaras Prat va estudiar la carrera de dret a la Universitat de Barcelona i va obtenir el títol el 1903, però no va exercir d'advocat sinó d'hisendat i empresari, i va formar part de la burgesia emprenedora de l'època. Era membre del Cercle del Liceu i estava ben relacionat amb la burgesia barcelonina. Entre la classe acomodada de la ciutat destacava la seva amistat amb Damià Mateu i Bisa, conegut popularment com en Mateu del Ferro. Es diu que, amb motiu

ARXIU DE LA FAMÍLIA ALFARAS

Josép Alfaras Prat en una fotografia pels volts de 1903.

de la inauguració de la fàbrica de l'Elèctrica de Sant Celoni, Alfaras va arribar a llogar un tren per convidar les seves amistats de la capital a participar en la festa. També li agradava la cacera i era un bon genet. El 5 de setembre de 1912 es va casar al monestir de Montserrat amb Teresa Castañeda Planas, de Sant Celoni, i van tenir tres fills: Josep M. (1913), Miquel (1916) i Xavier (1917, mort el 1922).

Alfaras Prat era del Círcol Autonomista la Constància, l'entitat catalanista de Sant Celoni coneguda popularment com cal Xerric, la mateixa que el 1923 va construir l'Ateneu. D'ideologia catalanista i seguidor de la Lliga Regionalista de Prat de la Riba, el 1909 va ser candidat a les eleccions de diputats provincials per Solidaritat Catalana, el primer moviment unitari català que aplegava des dels carlistes i la Lliga fins a bona part dels partits republicans. Ell no va resultar elegit als comicis, però sí el seu company de candidatura, amic i rival polític al mateix temps, el tradicionalista Pius de Valls i de Feliu, de can Valls d'Olzinelles. Amb motiu de la mort de Josep Alfaras Prat, la publicació periòdica *Vida Nova* de Pineda, del 2 de novembre de 1918, li va dedicar la portada i lamentava la seva "pèrdua irreparable, principalment pel que es refereix a la causa del Nacionalisme", destacant el lideratge polític catalanista que representava a la zona de muntanya del districte electoral d'Arenys de Mar-Mataró. L'article continuava explicant

La família Alfaras de vacances a Sant Hilari, a can Jover, l'estiu de 1918. Darrere hi ha Josep Alfaras Prat, Miquel Alfaras Castañeda i Teresa Castañeda. Davant, Josep M. i Xavier Alfaras Castañeda.

que "tota la seva joventut -que és com dir tota la seva vida- fou una actuació constant a favor de Catalunya, esmersant-hi tota mena de generositats. De la legió dels optimistes, no va atuir-lo ni un moment el llarg període de batalles perdudes pel qual passà el catalanisme en el nostre districte fins a obtenir el predomini d'aquests temps de victòria". La revista catalanista de Pineda palesava que Alfaras "tenia un predomini polític decisiu a la muntanya i sobretot a St. Celoni, acabdillant-ne l'organització nostrada. Havia pres part en gran nombre de mítings, dotat, com estava, d'una paraula fàcil i persuasiva. No cal ponderar, doncs, l'enorme falta que farà". A causa del seu prestigi en el món catalanista de la comarca, l'enterrament "sigué una manifestació de dol com poques vegades vista en la capital muntanyenca d'aquest districte". Hi van participar el diputat a Corts de la Lliga Regionalista, Gaspar Rosés; el diputat provincial, Joan Ragué, i "pot dir-se que s'hi associà tot el que val i significa alguna cosa entre nosaltres".

Tot i morir ben jove, Alfaras va fer importants aportacions amb l'objectiu de modernitzar Sant Celoni. Destaca la de l'aigua corrent, que es va començar a canalitzar pel poble el 1907 quan, com a president de la Societat d'Aigües, va seguir la tasca iniciada pel seu pare. Justament al Ple del 7 de novembre

ARXIU DE LA FAMÍLIA ALFARAS

La família Alfaras Castañeda estiuejant a Sant Hilari, a can Jover, l'estiu de 1918. Drets, d'esquerra a dreta, hi ha Teresa Castañeda Planas, el nen Josep M. Alfaras Castañeda, Josep Alfaras Prat, Maria Planas i Josep Castañeda Planas. Davant hi ha una mainadera amb Xavier Alfaras Castañeda, i l'altra mainadera, Maria Roura, amb Miquel Alfaras Castañeda a la falda.

de 1906, es va llegir la instància de Josep Alfaras Prat i Lluís Chanut Alfaras, president i secretari respectivament de la Societat d'Aigües de Sant Celoni, en la qual manifestaven que "se han verificado y practicado todas cuantas obras de construcción, edificación y demás que han sido necesarias para el alumbramiento, aprovechamiento i conducción de las aguas que explota hasta tener estas ya en extramuros del casco de la población". L'escrit es referia a les aigües del Reguissol de Palautordera, anomenades popularment aigües de Palau, que s'havien conduït fins a Sant Celoni. Per això sol·licitaven l'autorització a l'Ajuntament per a dur a terme la canalització d'aigües mitjançant tubs per tots el carrers de la vila. El permís definitiu, després que la Diputació provincial aprovés la canalització de la part del camí veïnal de Sant Celoni a Gualba que passava pel poble, es va concedir el 27 d'octubre de 1907. Amb l'aigua corrent, a més de la comoditat, es va aconseguir d'eradicar definitivament malalties provocades per les aigües insalubres dels pous. Per implantar l'energia elèctrica a la vila va haver de sacrificar les propietats familiars a Fogars de Montclús -can Pla i Santa Fe-. La fàbrica d'electricitat que

Celebració del cinquantè aniversari de l'arribada de l'electricitat a Sant Celoni, el setembre de 1959, homenatge a l'Ajuntament. D'esquerra a dreta hi ha Josep M. Alfaras Castañeda, Teresa Castañeda, Miquel Alfaras Castañeda i Mn. Modest Maspoc. Al mig de la taula hi ha l'alcalde, Josep M. Coll, amb Mn. Jaume Vilageliu i Josep Prat als costats.

va impulsar estava a nom de la seva mare, Magdalena Prat, i es va inaugurar el 8 de setembre de 1909. També va dotar el poble de telèfon, que aleshores només es trobava a les ciutats.

Va ser un decidit promotor de la vinguda dels germans de La Salle a la vila. El 1911 Alfaras va obtenir permís del rector de la Universitat de Barcelona per establir una escola per a nens al poble, centre que havia de continuar la tasca del col·legi particular promogut cap al 1900 pels de cal Xerric i que havia quedat orfe de professors. El col·legi va estar, els primers temps, a nom seu, ja que els germans eren francesos i era imprescindible que al capdavant de l'escola hi hagués algú amb un títol universitari espanyol.

Com a propietari, també va ser representant de l'Assemblea Surera i Tapera del districte d'Arenys de Mar, i el 18 de maig de 1907, segons una notícia de *La Vanguardia*, va anar a Madrid amb el diputat provincial Pius de Valls per defensar els interessos de l'associació. Va ser president de la Cambra Agrària local (ho era el 1917), del Círcol Autonomista La Constància -cal Xerric- i, l'any 1917, del club de futbol d'aquesta entitat, el Constància Futbol Club. Amb l'objectiu d'unificar el poble, que estava dividit per les disputes

entre els del Centre Popular i els de cal Xerric, va col·laborar amb el rector, mossèn Francesc de P. Figueras, en la fundació del Foment Catòlic, una nova entitat de caire cristià que estava oberta a tothom, però que no va durar gaire. Home pietós, Alfaras també es va caracteritzar per la seva generositat amb els pobres.

L'epidèmia de la grip, però, va estroncar la vida de Josep Alfaras Prat amb només 37 anys, el 29 d'octubre de 1918, i va malbaratar un futur que es presagiava venturós. Alfaras estava cridat a liderar el poble com a alcalde, igual que va fer el seu pare, i tenia aptituds i formació per a fer-ho bé. La seva pèrdua, però, encara va ser més preocupant per a la família. Va deixar els fills ben petits, i els maldecaps del seu traspàs es van agreujar perquè, amb la mateixa epidèmia de la grip i en pocs dies de diferència, van morir el seu germà Miquel (1 de novembre de 1918) i el seu cunyat Josep Castañeda (24 d'octubre). Va ser un cop molt dur per a l'entorn familiar, que pràcticament va perdre tots els homes. Només va quedar l'altre cunyat, Josep Riera Pons, casat amb Teresa Alfaras Prat. La pèrdua dels caps de casa va comportar un daltabaix econòmic i problemes financers per a la família pocs anys després, a partir dels anys vint, ja que a causa de la fàbrica d'electricitat i la gran demanda que va provocar, es van haver d'assumir préstecs importants que no es van poder redimir a temps.

HOMENATGES I COMMEMORACIONS

El 26 de desembre de 1928, diada de Sant Esteve, l'Ateneu va homenatjar Josep Alfaras Prat de manera pòstuma per haver estat un dels prohoms més destacats de l'entitat. Aleshores es va col·locar el seu bust al vestíbul de l'edifici. Es tractava d'un retrat que l'escultor celoní Lluís Montané havia modelat amb guix a partir de fotografies. En l'acte hi va haver un breu parlament de Josep Sibina Monrabà, president de l'entitat, en el qual glosava els motius per perpetuar la memòria del patrici a l'entrada de l'entitat. El seu fill gran, Josep M. Alfaras Castañeda, amb només 15 anys, es va encarregar de fer l'agraïment en nom de tota la família. En principi l'acte s'havia previst per a l'estiu, per al diumenge 2 de setembre, data en la qual també s'inaugurava la biblioteca de l'entitat amb una vetllada literària, segons el setmanari local *Montseny* del 25 d'agost de 1928, però es va posposar fins al desembre.

Tres dècades més tard, l'any 1959, l'Ajuntament li va retre un altre homenatge durant la Festa Major de setembre per celebrar els 50 anys de l'arribada de l'electricitat a la vila. A la sessió de 5 d'agost d'aquell any, l'Ajuntament va acordar per unanimitat "Primero: Patentizar el perenne reconocimiento y gratitud del vecindario y Municipalidad, como íntimo homenaje a D. José Alfaras Prat, por haber sido el escogido que realizó dicha electrificación, con altruís-

Col·locació del bust de Josep Alfaras Prat a la biblioteca de l'Ateneu el 26 de desembre de 1960. D'esquerra a dreta hi ha David Serés, Josep Castelló, Remei Pou, Miquel Alfaras, Teresa Castañeda, Margarida Panareda, Josep M. Alfaras, Francesc Muntasell, Josep Torras, Miquel Álvarez de Lara (al darrere), Joaquim Draper i Esteve Chanut.

mo y sin escatimar esfuerzos, retratando dicha obra a la persona inteligente y activa que quiso demostrar el cariño que sentía a su villa; cuyas condiciones se quiere, con motivo de esta efeméride testimoniarles a su Viuda Doña Teresa Castañeda Planas e Hijos D. José Maria y D. Miguel Alfaras Castañeda. Segundo: Ofrecer un pergamino a dichos familiares, como expresión material de este sentido homenaje y perpetuar su memoria rotulando con su nombre una calle de esta población, como recuerdo de esta conmemoración, y modernizar el alumbrado público de la Plaza de España y de algunas calles de la Villa". Al programa de la Festa Major de setembre d'aquest any, Miquel Grivé va publicar un article molt interessant glossant la vida de Josep Alfaras Prat i explicant l'inici de l'energia elèctrica al poble amb la fàbrica de la Central. Entre els actes de la festa, el dimarts 8 de setembre es va fer un homenatge pòstum a aquest il·lustre celoní a la sala d'actes de l'Ajuntament, en el qual hi van participar la seva vídua, fills i altres familiars. El 26 de desembre de 1960 l'Ateneu també va rememorar al prohoms i va tornar a col·locar el bust de Josep Alfaras a la seu de l'entitat, aquest cop a la biblioteca. 32 anys abans el retrat s'havia situat, per primer cop, al vestíbul de l'Ateneu; també havia estat un 26 de desembre, però de 1928. Uns anys després, el 1936, en començar

la Guerra Civil, l'escultura es va retirar i guardar, fins que aleshores, el 1960, es recuperava per tornar-la a exhibir en un lloc destacat de l'Ateneu.

Ja s'ha esmentat que el 5 d'agost de 1959 l'Ajuntament va acordar de perpetuar la memòria de Josep Alfaras donant el seu nom a un carrer. Per això, dos anys i mig més tard, l'1 de febrer de 1962, el consistori va batejar amb el nom de Josep Alfaras Prat la plaça que hi ha a la sortida del barri de la Força en direcció a Girona, situada a la cruïlla del carrer Major amb els carrers de Sant Roc, de les Valls i del Consolat de Mar. És la plaça des d'on es pot contemplar la torre medieval de can Casquet, de la família Aymar, que formava part del recinte fortificat o Força del poble. D'aquesta manera Josep Alfaras passava a donar nom a

un indret de la vila en reconeixement al que havia fet per Sant Celoni. Era el primer celoní que rebia aquest honor i més endavant s'hi van afegir altres convilatans il·lustres, com els alcaldes Esteve Brunell i Eduard Domènech, els metges Pere Nolasc Barri i Esteve Cardelús o en pintor gòtic Bernat Martorell, entre d'altres. Fins aleshores només havien donat nom a carrers de la vila benefactors de Sant Celoni que hi havien estat estretament vinculats, com Carles Damm, el germà Emilià o Mn. Francesc Figueras.

El 2009, fa sis anys, es va celebrar el centenari de l'arribada de l'energia elèctrica a la vila i es van escollir les festes de Sant Martí, pel novembre, per fer una sèrie d'actes commemoratius. Per divulgar l'efemèride, en el mateix programa de les festes s'hi va incloure el text que vaig redactar aleshores i que ha servit de base per a aquest article: "Josep Alfaras Prat i l'arribada a l'electricitat a Sant Celoni el 1909", en el qual s'historiava la implantació de l'energia elèctrica i el protagonisme de Josep Alfaras en la modernització del poble, tant en aquest com en d'altres aspectes. A Can Ramis s'hi va mostrar l'exposició "1909-2009. Centenari de l'arribada de l'electricitat a Sant Celoni"

ARXIU D'IMATGES DE SANT CELONI

Inauguració del bust de Josep Alfaras Prat, fos en bronze, al vestíbul de l'Ateneu. A l'esquerra hi ha l'alcalde Francesc Deulofeu, acompanyant Miquel Alfaras Castañeda, fill de l'homenatjat, el 8 de novembre de 2009.

i també s'hi va fer una xerrada sobre el tema. Aprofitant l'avinentsa del centenari, i per a deixar-ne un record perdurable, es va fondre en bronze el retrat de Josep Alfaras Prat, elaborat en guix per Lluís Montané el 1928, i es va col·locar novament al vestíbul de la Sala Gran de l'Ateneu, al costat de la porta del teatre. El diumenge 8 de novembre, en un acte emotiu que va comptar amb la presència de Miquel Alfaras, fill de l'homenatjat, es va inaugurar el bust en record d'aquest celoní insigne i una placa commemorativa amb el text següent "Josep Alfaras Prat (Sant Celoni, 1881-1918). Ferm promotor de la modernització de la vila, la va dotar d'energia elèctrica l'any 1909. També va impulsar la canalització de l'aigua corrent cap al 1906, la instal·lació del telèfon i l'establiment dels germans de La Salle el 1911". Amb aquest acte va concloure la celebració del centenari de l'electricitat a la vila i l'homenatge al prohom celoní.

BIBLIOGRAFIA

ABRIL, Josep M.: *Teixidores i tapers. Industrialització a Sant Celoni 1860-1936*. Ajuntament de Sant Celoni, 1998.

ABRIL LÓPEZ, Josep M.: *A estudi! Les escoles a Sant Celoni de 1857 a 1939*. Ajuntament de Sant Celoni, 2004.

ABRIL, Josep M.: "Josep Alfaras Prat i l'arribada de l'electricitat a Sant Celoni el 1909". Dins del programa de les *Festes de Sant Martí. Sant Celoni, 6, 7, 8 i 9 de novembre de 2009*. Sant Celoni, 2009.

ABRIL LÓPEZ, Josep M.: *L'Abans. Sant Celoni. Recull gràfic 1880-1965*. Editorial Efadós, 2009.

ALAYO i MANUBENS, Joan Carles: *L'electricitat a Catalunya. De 1875 a 1935*. Pagès Editors, Lleida, 2007.

ALFARAS, Josep Maria: "Sant Celoni, de l'electricitat, la llum i altres coses". Dins el programa de San Celoni. *Fiestas de Septiembre 1975*. Impremta Bilbeny, Sant Celoni, 1975.

ALFARAS, Josep Maria: *El meu llibre de Sant Celoni*. Columna Edicions, Barcelona, 1993.

DOMÈNECH, Martí: "Josep M. Alfaras". *Germinal*, núm. 7. Sant Celoni, gener de 1929.

"En Josep Alfaras i Prat és mort". *Vida Nova*, núm. 140. Pineda, 2 de novembre de 1918.

GOMIS, Cels. *Província de Barcelona. Geografia General de Catalunya* (Dirigida per F. Carreras Candi). Ed. Albert Martín, Barcelona, 1916.

GRIVÉ i MASÓ, Miquel: "Cincuentenario de la luz eléctrica en San Celoni. Efemérides celonense". Dins el programa de la *Fiesta Mayor de San Celoni 1959. Dias 6,7,8 y 9 septiembre*. Impremta Bilbeny, Sant Celoni, 1959.

GRIVÉ i MASÓ, Miquel: *Recull de temes d'història local. Secció d'Història del Centre d'Estudis i Documentació del Baix Montseny*. Ajuntament de Sant Celoni, 1988.

"Homenatge pòstum". *Montseny*, núm. 79. Sant Celoni, 31 de desembre de 1928.

"Josep Alfaras Prat (1881-1918). Galeria de celonins il·lustres" (signat amb les inicials T. G.). *Montseny*, núm. 79. Sant Celoni, 31 de desembre de 1928.

SÀIZ i XIQUEÉS, Carles: "Ramon de Montaner i Vila (1828-1921). Aproximació biogràfica del primer Comte de la Vall de Canet". *El Sot de l'Aubó*, núm. 25. Canet de Mar, 2008.

SIBINA MASVIDAL, Joan: *Ajuntaments de Sant Celoni, Olzinelles i Montnegre: recull d'acords i dades significatives, 1725-1938*. Inèdit: mecanografiat, 1987, consultable a la Rectoria Vella.

SIBINA MASVIDAL, Joan: *Ajuntament de Sant Celoni, acords municipals, 1939-1979*. Inèdit: mecanografiat, 1988, consultable a la Rectoria Vella.